НАРОДНИ БРОЈ 36.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
за 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приповедно“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 138. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 11. СЕПТЕМБРА 1898. ГОДИНА XXXIII.

Замршаји.

Тешко да је било у нашој држави замршеније стање но ово сад. У Аустрији је огорчена борба између странака и народа, у Угарској исто тако, а тек Аустрија и Угарска не могу да се погоде Једном речи, наступила је општа несугласица и борба свију противу свакога. У томе општем замршају, не може човек ни да се разазна лако, а ко ли ће тек све то да расплете и размрси?!

Овако је стање изнутра, а није боље ни с поља. Књига што ју је издао ово дана пријатељ кнеза Бизмарка, Лотар Буш, показала нам је многу тавну страну.

Наиме, изашло је на видик, шта је руководило Бизмарка и Немачку, да склопе савез с Аустро-Угарском. Да ли пријатељство? Не! Да ли уверење, да Аустро Угарска и Немачка имају заједничких користи? Ни то! Него, и о томе нам отворено пише Буш, Бизмарк се у оно време беше поплашио Русије. Русија је писала груба писма Немачкој и Бизмарк се пожурио, да осигура леђа Немачкој. И увукао је у савез не само Аустро-Угарску, него и Италију. Дакле Немачка нас је требала, да јој вучемо воду и дајемо јој своју крв, кад буде у невољи. Да је ово истина, јасно је, јер је Бизмарк, чим му дође згода, иза наших леђа склопио тајни савез између Русије и Немачке.

Неискреност Немачке према Аустро-Угарској, излази сваким даном све то јаче на видело, а ми смо још увек они стари и не излазимо из вигова у које нас је заплео Бизмарк.

Посред оваких замршаја, народи, наше државе све то јаче сиромаше, а наши политичари који ведре и облаче, у место да траже чистине, они све јаче заплећу ствар.

Неискрена политика Немачке, гура нас све то јаче на Исток, а то ће рећи у нов заплет. Ту политику прихватише богати аустријски фабричари, који хоће да наша држава подјарми што више земаља и народа, како би они имали где продавати пантљике своје и крпе своје. И због тога да мећемо ми на коцку све.

Оно што се догађа у Босни и Херцеговини, осведочава нас, да поједини меродавни политичари аустријски, раде свом силом на томе, да Аустро-Угарска трајно присаједини те земље.

Аустро-Угарска је добила од берлинског конгреса позив, да поседне Босну и Херцеговину, те да учини реда. Па шта је урађено за ово једанаест година? Аграрно питање, питање о земљишту и поседу није решено. Раја је остала раја, сељак је и данас тамо роб на спахијској земљи. Народ нема ни слободе збора, ни слободу штампе, нит учествује у управи земље.

Све је остало заплетено и по старом. Шта више у верским питањима је далеко горе но пре, јер је створен и ствара се замршај између синова једне и исте цркве. И народно благостање је горе разривено но икад.

Види се, наши политичари имају других брига, но да учине дужност своју и направе реда, те да што пре изађемо из поседнутих земаља. Него би још хтели, да се те земље стално присједине Аустро-Угарској, па ма то било и против воље оних земаља и против воље већине народа Аустро-Угарске.

Али, то још није све. Ко хоће да ограби два прста и да их задржи, тај мора да призуче к себи целу руку. Ко хоће Босну и Херцеговину, мора да има и Србију и Црну Гору и сву шаку, све до Солуна. Па и на томе се ради и о томе се лупа глава а занемарује се друго.

У овом чланку нећемо да се бавимо с појединостима. Али у кратко примећујемо, боље је кад се неко поучи туђом штетом, но да се на својој штети учи памети.

Ено нам Шпаније. Није хтела да се удеси тако, како би могла живети о својој снази и о своме народу. Није тражила у својој кући среће, него ван ње. Крчаг је ишао дуго на воду, на туђ извор, док на послетку амерички топови разбише тај крчаг.

Ено нам Италије. И њу натера Немачка да иде у Африку и тамо тражи срећу, па се крваве главе оданде вратила.

Ено нам Енглеске! Без срца и душе подјармљивала је народе у свих 5 делова света. Хтела је да живи о туђој грбачи. Али је лакше отети, но сачувати. Поникоше на све стране буне, свуда је требало лађа, војске, трошкова, подмићивања. И врло се слабо исплаћивала у последње време бездушна трговина њена. Па бар да остане на том.

Него иду силнији од ње: Русија, уз Русију Француска, те је гоне из њених положаја Ко хоће да се учи памети, не треба да искуси код своје куће, него се може научити чак на догађајима у Кини и Јапану. Ал наша дипломација као да иде право у ону рупу, у коју су већ други упали, те леже поломљених ногу. . .

Ако је икад требало Аустро-Угарској људи, требало би јој данас. Опасност је велика и само крупне, огромне промене, промене целокупног правца, могле би помоћи. .

Таких људи не видимо на крмилу, а народи још немају главну реч. . . Они који говоре данас у име народа, већином су извештачили то право своје.

И зар је збиља потребно, да се о својој огромној несрећи научимо памети?!

Нови Сад 10. септембра.

„Жалост и политика“. У прошлом броју „Заставе“ нисмо ни разумели ни одобрили, што је одгођена конференција чланова српског народно црквеног сабора. У оно време, нисмо још знали потанко узрок тог одгађања. Али сада је тај узрок изнешен и описан потанко у 105 и 106. броју „Србобрана“ и ми морамо признати, да данас одгађање оне конференције разумемо, и одобравамо — још мање но пре.

У 105. броју „Србобрана“ позива се г. Јован Живковић, на душевно расположење краљево, а у 106. броју „Србобрана“ има чланак под насловом: „Жалост и политика“. Тамо се вели, да ће наш ожалошћени владар „провести првих шест месеци усамљен и одељен од јавног живота“, и како би аустријски и угарски политички кругови „били ради, да у данима велике жалости, поштеде круну од тешких политичких брига“.

Међутим, Њег. Величанство краљ, изнео је најбоље своје душевно расположење. Казао је, да му у данима ове жалости не треба никаква парада, те да ће све поште о педесетогодишњој прослави изостати. Али је још казао не само то, да државни послови не смеју због те жалости трпети уштрба, него је молио угарског министра-председника, да га не штеди, но да му даје што више рада, јер само у раду може наћи заборава.

Ово је све јасно, разговетно и природно Те не можемо да схватимо, откуда краљева жалост иште од нас политичких жртава. Краљева жалост тражи једино то: у страну параде! А ми држимо, да конференција саборских чланова није била сазвана од параде, те да би морала нестати заједно са осталим парадама, које су због краљеве жалости изостале.

Оно, што нам је иначе у овој ствари на срцу, казао је сам „Србобран“ у свом 106. броју. Јер тамо износи, како би Немци у Аустрији да умесе за себе колач од краљеве жалости, те гоне Чехе да попусте. Али шта одговорише Чеси на ту поруку у „Народним Листима“? Одговорили су: „Протестујемо против тога, да се жалостан догађај ма у какву везу доведе са нашом унутарњом борбом.“ И они изјављују на крају, да осећају љубави према краљу, деле тугу његову, али неће да жртвују право своје тим осећајима.

И доиста, ко то сме тражити од Чеха, па и од нас?! „Србобран“ лепо увиђа, да су аустријски Немци хтели од краљеве жалости да направе мрежу, којом да улове Чехе.

И кад краљ поред жалости своје ради на јавним пословима издржљивије но пре, и кад сви народи поред жалости своје и најмање не застају у раду своме: Откуд долазимо ми Срби, да само жалимо и не радимо? Само да нам не буде једаред жао тога нерада.

Писац чланка у 106. броју „Србобрана“ ипак налази, да је „са свим појмљиво“ што је конференција одложена и да је „судбина посланичке конференције у брижљивим рукама, којима је стало не само до састанка конференције, но и до успеха њена.

На основу оних истих чињеница, које је „Србобран“ изнео, ми кажемо: Није ни мало појмљиво, зашто је конференција одложена. Успех конференције зависиће од закључака њених, а да ли треба конференцију, односно народни рад зауставити и одгодити до пролећа, то је сувише крупно питање, а да би се могло преко њега прећи с речима: „Ствар је у брижљивим рукама“.

Част свакоме појединцу, али су за нас најбрижљивије руке заступника народних, руке свију чланова конференције. Само оно, што би они договорно решили, могло би да умири народ.

У осталом, како смо поуздано извештени, неколицина од најугледнијих чланова радикалне странке, потражила је споразума

ПОДЛИСТАК

У БАЊИ.

МОЈОЈ МИЛАНИ.

Једног дана после подне одем у читаоницу. Било их је ту смеђих, црномањастих, мрких, старих, младих, ћелавих, ранавих, лепих, мршавих и још бог те пита каквих . . .

Тишина! Свако чита, само тек по који кашљуцне и пљуцне . . . Један изражава своје негодовање, скупи усне и учини: »Хм«. Другом се баш допало нешто, подиже обрве и узвикне:

— Аха, туку се!

— Ко?

— Та ти Шпањолци и Американци.

— Па шта вели?

— Е, каже за Шпањолца да је бољи јунак, али је сиромах. На сваки шпањолски бајунет, долази цак америчких долара Ту се онда крај већ зна . . .

— О, о, боље да се измире.

— Погано је то, па неће.

— Па сад што им драго . . .

Један по један ревенају се и одлазе на вино. Остало још неколико нас. Читајући ово, оно, наиђем, како у једној белешци препоручују српске бање. Не би било рђаво, кад би се мало прошао. Ово смислим и одем кући.

— Драга женице, ја путујем у бању.

— Окани се човече бање, не знаш ти да је у џепу све мање?!

— Нити гуди, нит' гудало вади, ја сам се решио и тако остаје.

— А ја?

— Па ти си лане била.

— Могу за то опет.

— Та нећу ја дуго. Мало, па ево ме опет теби натраг. Читао сам у новинама, како хвале и препоручују српске бање.

— Што год новине хвале и препоручују, све ти то мораш видити и пробати.

— Шта ћеш, кад сам таке нарави. Пусти ме сада молим те.

— Новац, повац, а не нарав! Волела бих ја видети твоју нарав, да није новаца.

— Тако је чедо моје. Него, дед па да се ја спремам за ујутру.

Тако је и било. Сутра дан се кренем и стигнем у бању.

Дивота боже на све стране. Прави српски Карлсбад!

Упишем се у гостинску књигу и упитам гостионичара има ли већ кога. Он ми рече, да их има петоро и зову се сви као ја. Погледам, пет презимена — Поповић! Највећа фамилија на свету!

Може бити, да смо сви у крвном сродству, па за то се и састајемо.

Може бити, да сваки Поповић пати од једне исте болести. И на послетку може бити, да је то нечија враџбина, да нас шест Поповића заједно састави! Да је још седми искрснуо, био би безобразлук!

Први дан седимо за столом и ручамо. Устане први и престави се:

— Ја сам Поповић

— Поповић, мило ми је.

— Поповић, драго ми је.

Разјари се први и загрми:

— Молим господу, да се не исмевају са мојим именом, ја нисам дете!

На то устане четврти, поклони се и рече:

— Име ми је Поповић.

Првом заседне залогај у грлу, тресне кашику и рече:

— Кад баш господа хоће, стојим на расположењу. Станујем под бројем 5. и пође.

Ови га сви уверавају, да га не мисле вређати, него да се они баш збиља тако зову.

На ово устане пети и престави се:

— Још нисам имао срећу преставити се, ја сам Поповић.

Ја устанем и преставим се:

— Част ми је приказати се, име ми је Поповић.

— И ви? Па колико нас има?

— Шесторо.

Овде напијемо у здравље нашег »секстета«.

После свега и свачега, пођемо у шетњу. Како је лепо ово, како је дивно оно, и већ не можемо да се нахвалимо лепоте. Наједаред пред нас писмоноша и носи телеграм, па прочита:

— Поповић — бања!

На лицу се појавило шест боја одједанпут. Који зелен, који жут, који црвен и већ како то бива.

— Ко ће га отворити? — упита један.

Сваки је од нас хтео и није хтео.

— Па шта да радимо? — упита други.

— Једног од нас мора да се тиче.

— Тако је, али чији је?

Овамо, онамо, поверимо најстаријем да га он отвори. Овај је прочитао брзојав, лупи се по челу и узвикне:

— Нечувено!

— Шта је?

Без једне речи одјури у свој стан. Ја нисам могао остати, а да не упитам гостионичара где је брзојавно звање и брзо одјурим.

— Молим вас ако бога знате, реците ми садржину брзојава, који је дошао на адресу: Поповић — бања.

— То не смем господине.

— За име бога, кад вас молим реците ми, јер ћу свиснути.

— Под условом да ником не говорите, казаћу вам.

— Та ником, ником!

— Брзојав гласи: Јуче вас је жена оставила. Ваш пријатељ.

— Захваљујем господине, збогом. Ха-ха-ха! . . Сирома Поповић! . . . Хе-хе-хе! . . . То јест . . . није то баш ни ха-ха-ха, ни хе-хе-хе! Од куд баш да је његов телеграм? И ја сам ожењен, и ја сам Поповић! Е, моја женица

са првацима либералне странке, како би заједнички порадили на томе, да у најкраћем року дође до сазива одгођене конференције

* * *

У овој ствари пише „Србадија“ ово:

„Народ је сазив конференције тако рећи оберучке прихватио и очекивао, да ће посланици учинити своју дужност. Противници наше народне ствари су помало и задрхтали од тога посланичког корака, а по томе се види, да је замисао добра и савремена. Међу тим после осам дана вели се, да је отказ конференције оправдан по најновијим вестима из Беча.

„Не, не, овако та ствар не сме ићи, јер не само да вређа животне интересе ствари за коју се ради, него вређа достојанство народа и сабора. Нама се чини, да је ту и опет посреди стари опортунитет, који смо ми већ толико пута скупо платили.

„С тога ми отворено велимо, да сада српски народ има реч и он треба путем опћег збора да учини оно што није учинила посланичка конференција.“

Овако „Србадија“. Ми међутим мислимо, да има начина, да још увек дође до конференције а то у кратком року. Сад је ред на посланике. Нема ваљда нико ту конференцију у рукама као врапца, па ако га пусти излети, а ако не, он се не миче.

Политичке вести.

Угарски сабор одржао је седницу у прошли уторак. У овој седници поднео је министар председник Банфи законски предлог о оснивању споменика краљици Јелисавети, а председник сабора Силађи известио сабор, да је са председником горње куће поднео краљу израз дубоког саучешћа саборског, у туги краљевој за изгубљеном краљицом. Краљ је на овоме топло захвалио. Седница ова била је врло кратка, а закључено је у њој да се дневни ред донесе тек у седници од петка, дакле сутра. Опозиција држи, да са овим неће баш тако лако ићи, док Банфи не одговори на она питања која су на њега стављена због аустро-угарског поравнања. Но ако независна странка буде пре предлога за дневни ред интерпелисала владу због запостављања Угарске при сахрани краљичиној, онда ће тешко што у опће бити од донашања дневног реда. Опозиција се спрема да тек од недеље започне бој због поравнања, кад се прилике мало разбистре.

Финансијски одбор угарског сабора одржао је у среду пре подне седницу под председништвом Коломана Села, у којој је започето већање о државном прорачуну за годину 1899. Рад је започео са неким мањим ставкама прорачунским, за које је био извештач Гева Пап.

Код ставке: Издатци за угарски двор, говорио је Бела Комјати, да је последњих дана о укопу краљичину у Бечу било таких ствари, које се не могу мимоићи без примедбе. Код ковчега краљичина било је таких натписа који понижавају Угарску као државу; спис којим је краљ основао Јелисаветин орден изишао је без према потписа угарске владе, а то је противно з. чл. III. од 1848. Комјати је тражио да се у овој ствари даде обавештаја и да у будуће не буде повређен суверенитет Угарске. Банфи је одговорио да се при тако тешким тренутцима жалости није требало осврнати на сваку ситницу. Ако је при изјавама саучешћа појединих владара и било неправилности по Угарску, то не треба тако строго схватити, кад су опћи бол и туга били посреди. У погледу Јелисаветина ордена наводи да је у таким случајевима постојала така пракса већ од 30 година. Одбор је узео на знање Банфијев одговор и примио ставку, а Комјати ће о овоме што је у финансијском одбору изнео, изнети и у сабору. Седница одборска продужена је даље.

„Egytértés“ јавља, да је крајња левица решила, да одмах у почетку првих седница отпочне опструкцију.

Промене у угарском министарству. О променама у Банфијеву кабинету говорило се још летос, али се сад са добро обавештене стране чују гласови, да ће из министарства иступити министар трговине барон Данијел и министар правде Ердељи. За министра трговине помиње се гроф Стеван Тиса, а за министра правде Август Пуљски.

Положај у Аустрији је тако исто заплетен као и до сада. Опозицијона штампа не казује јасно, да ли ће се продужити опструкција, а штампа која је ближа влади држи, да ће царевинско веће бити распуштено и да ће влада спровести поравнање помоћу § 14. У погледу избора председника за царевинско веће пашка „Политика“ држи да ће опет бити кандидати: Др. Фухс, Ферјанчић и Лупул. Уједно тврди да влада не мисли још ни сад повући наредбе о језику.

Пашић у затвору. У прошли понедељак ступио је вођа радикалне странке у Србији Никола Пашић у пожаревачки затвор да одседи у њему девет месеци. Обест и самовоља која је развила своја крила у Србији, дочекала је једном да види и овог Србина на правди Бога затвореног, као да ће тим моћи за сва времена уклонити испред себе и овог честитог родољуба а са њиме листом многобројан народ у Србији.

Пашићев пут у затвор дивна је слика љубави и оданости народа према свом вођи, према истрајном борцу за добро народа. Велики број најугледнијих чланова радикалне странке дошао је врло рано ујутру на паробродску станицу да га испрати. Сем тога око 50 највиђенијих чланова радикалне странке, испратили су Пашића и породицу му до Дубравице. У Дубравици је свратио Пашић са својим пратиоцима, на обед који је тамо био спремљен. За сво време до поласка Пашићева у Пожаревац, провело се у пријатељском разговору уз веселу песму. Око пола четир сахата по подне опростио се Пашић с пријатељима и пошао за Пожаревац уз бурно клицање: Живео Пашић! Живела радикална странка! Цео пут Пашићев личио је више слављу, него растанку с пријатељима и поласку у затвор. Непријатељи радикалне странке и ако су успели да изведу своју намеру, челиче оваким поступцима све боље радикалну странку и воће јој да јуначки истрају у борби до сретнијих дана, кад ће и мрачњаштву доћи једном крај.

Обнова Драјфусове парнице. Драјфусова парница задаће још доста главобоље управницима француске републике. Најновији гласови јављају да је војвода Филип Орлеански издао проглас на народ у којем одлучно напада владу што је дошла дотле да се парница Драјфусова обнови. У прогласу своме вели: „да су заштитници подлих подвала против части и сигурности отаџбине скинули маске и јавно отпочели свој рад, а уза се повукли и министре те их начинили својим сукривцима. И ако признају да је Драјфус крив, решавају тако једно важно питање, питање народно, под лажним изговором, да хоће јавно мњење да умире. Устав не постоји више, ваша најсветија права су повређена, да ли ћете трпети то? Под изликом, да пуштају човека којега су војничке власти осудиле као издајицу да докаже своју невиност, хоће да униште војску и разоре Француску. Ми то не ћемо допустити!“

Опће разоружање. Кардинал Рампола одговорио је на распис грофа Муравјева, да ће папа послати свога пуномоћника на конференцију за опћи мир.

Сви европски владари одговорили су на предлог руског цара о разоружању. Одговори сви су повољни т. ј. слажу се с предлогом.

Стање на Криту. Едем паша издао је Енглезима 42 мусломана који су били коловође у побуни на Криту, али Енглези нису тиме задовољни, јер међу тим мусломанима нема ни једног од оних, који су главни кривци. Енглески адмирал назначио је Едем паши 26 коловођа и тражио да се дотични одмах ухапсе. Јавља се још с Крита, да су на заповест султанову мусломани већ почели полагати оружје комисији која је за то одређена.

мене љуби... Ако љуби... ех, глупост... неће она тако што учинити Ал' опет ко зна?!

Дођем у бању и састанем се са једним Поповићем.

— Знате ли како гласи телеграм?!

— Реците ми ако бога знате, све једнако на то мислим.

Ја му саопштим.

— Ха-ха ха! смејао се онако кроз зубе. Да ли је то баш његов телеграм?

— То не знам.

— И ја сам ожењен, и ја сам Поповић. Што се тога тиче, не бојим се за моју жену... али, опет... Хм, хм...

Пођем даље и нађем њих тројицу где нешто говоре и рукама и ногама. Кад сам им саопштио садржину брзојава, прво се почеше клибити, али после као и сви отромбољише нос!

То исто вече, одјурише шест фијакера из бање и на сваком по један Поповић! Ни једном не беше савест мирна!

Растасмо се са узвиком: Сад, па никад без жене!

Дођем кући, лагано отворим врата, а моја жена код куће!

Е, па молим вас, није ни чудо, јер она мене љуби!

Ст Бечеј. **Љуба**

из потиског клуба.

✝

ДР. ЂОКА МИЛОСАВЉЕВИЋ

адвокат, бивши посланик на нашем народно-црквеном сабору, представник вароши Вршца, и т. д. и т. д.

Из Вршца стиже тужна вест, да је др. Ђока Милосављевић умро 7. септембра после кратког боловања, а да је 8. септембра сарањен уз велико саучешће тамошњег грађанства.

Др. Ђока Милосављевић заслужио је, да га ожали не само вршачко грађанство, с којим је он највише радио, но је заслужио да га ожали цело Српство.

Др Милосављевић родио се 1828. године. Био је син имућног занатлије и свршио је правне науке у Бечу. И ако млађи од др. Милетића био му је тамо веран друг и остао је то до смрти своје.

У Вршцу је др. Милосављевић водио народну слободоумну странку. Био је необично ватрен и добар говорник. И ако се није приправљао за своје говоре, умео је да се нађе у сваком питању и да одушеви своје слушаоце.

На нашим народно-црквеним саборима много се истицао, нарочито на сабору 1869 год.

Кад је наступила несретна назадна струја у нашем народу године 1884. онда се др. Милосављевић безусловно придружио млађем колу људи, те се на знаменитим зборовима у Белој Цркви и Уљми борио свом силом против попуштања. Његову велику заслугу у оним данина не може му нико опорећи. Од свеколике старе Милетићеве гарде био је у оним најтежим приликама једини на свом месту.

Др. Милосављевић имао је ману, што није радио стално, једнако. У обичним приликама изгледало је, да га се ништа не тиче. Само кад беху у питању велике, крупније ствари долазио је и рекао: Ево ме! И онда је радио свом силом, дурашно и с пожртвовањем. Да није пренебрегавао ствари »мање вредности«, његов значај би био далеко већи.

Био је у истини добра срца и није се ни ком светио. Он је у пуном смислу речи давао хлеба онима, који су га некад тукли каменом. С тога су га његови пријатељи и звали у шали: »Назарен.«

Какав је био као човек сведочи и ово. Умро је омањи чиновник у Вршцу, а оста за њим мала ћерка у највећој сиротињи и без игде икога. И кад му бацише земљу на гроб, девојче је плакало и није знало куда ће. Др Милосављевић узе је за руку и рече јој: Хајде самном. Ја ћу ти бити отац! И однегова је и удоми је као своје рођено.

Др. Милосављевић имао је у својој жени Наталији (Нани) верна друга, политичког пријатеља. Госпођа Наталија беше жена необичне памети и образованости. Она се бринула стално о народним стварима, и често говорила своме другу: »Хајде Ђоко, ова ствар неће ићи без тебе!« Сећам се, др. Милосављевић не беше код куће, кад га изабраше за посланика на народно-црквени сабори, па му је певачко друштво приредило бакљаду. Тада је гђа Нана изишла на прозор и говорила пуно пола сата тако заносно и са таким разумевањем о нашим приликама, да је све занела, задивила и очарала Од оно доба, од кад је др. Милосављевић изгубио своју верну другу, био је управо рећи — сломијен.

Лане, о петровданском сабору, био је он кандидат Вршчана. И био би изабран по свој прилици једногласно, кад му стиже молба из Загреба, да уступи своје место барону Живковићу. Уступио је!

То најбоље показује, да се није истицао. Рекао је: Хајде де! Кад има ма два човека, који држе да ће барон Живковић већма користити но ја, одступам...

Држим, да није било потребно да увеличавам значај др. Милосављевића. Он је свакојако био редак човек, искрен, несебичан народни борац.

Лака му црна земља!

Књига против кнеза Николе.

Мостар, 8. септембра.

Књига противу црногорског кнеза Николе разаслата је гомилама у Босну и Херцеговину. А како је прошла у народу, то нам хтеде казати „Српски Вјесник“ што излази у Мостару.

Но чланак, што га је написао „Српски Вјесник“ у тој ствари, није пропустила цензура и забранила га је.

Да би видјели како наш свет мисли о тој књизи и како ми овде не смемо изразити својих мисли, шаљем вам тај чланак „Српског Вјесника“ у изводу, који гласи овако:

Већ одавно се говорило о некаквом »узордјелу«, које ће да изиђе против кнеза Николе и које ће да пренерази свијет. Ово се нагађање заиста обистинило, и ево гдје изађе та књига, која се назива: »Неколико крвавих слика из Петровић-Његошевог дома«. На књизи није означен писац, већ стоји »Црногорска емиграција у Јевропи«. Да се Власи не би сјетили, књиге су растурене из Лајпцига. Ове су књиге растурене по свему Српству, а особито по нашој Босни и Херцеговини. Сваки свештеник у Босни и Херцеговини добио је бар једну оваку књигу. Свак, ко је ову књигу добио, добио ју је бесплатно, али кругови, који су разашиљали ову књигу заборавише, да уз књигу од оно 2000 наполеона, што их добише за ово гнусно дјело, нешто и читаоцима пошаљу, јер ће је тешко когод бесплатно прочитати. И ми смо добили једну оваку књигу, и кад видјесмо натпис, мишљасмо, да ћемо нешто да чујемо о великом пожртвовању и о јунаштву владалачке куће Црне Горе, куће јуначкијех Његоша, од којих само на Грахову пролише деветорица своју племениту крв; мишљасмо, да ћемо штогод чути о јуначкоме држању кнеза Николе у рату 1876—78.; мишљасмо, најпослије чути, какав је углед стекла Црна Гора у тијем ратовима и какав напредак учини за вријеме ово двадесет година. Истина, Црна Гора нема још жељезница, а ни бања, ни великијех палата, ни дивно израђенијех школа; али ово јој није ни нужно, пошто Црногорцима још не треба жељезница, да с њоме увозе разне чивутске продукте. Да се бање подижу само у земљама, гдје има и влада изобиље свакоме је јасно, те ће свак увидјети, зашто их нема ни у Црној Гори. Црна Гора напредује мирно, али сигурно и чврсто; она сада има образованијех људи од свијех струке.

Кнез Никола је своју државу подигао до великога угледа, а своју породицу спријатељио с највећијем владалачкијем кућама, и може ли се човјек чудити, да је изазвао завист којекаквијех »културнијех« мисионара, завист, која ево роди и ову књигу, овај пошљедњи гнусни покушај, с којијем се хоће да зачепи сунце дланом. Штета за хартију, штета за око ове књиге потрошене паре, које би добро дошле народу, кад случајно опет узгладује.

Ова је књига написана, као што га само може написати једна покондирена и неписмена тиква, као што га само може написати један плаћени нитков, као што га само може написати један српски издајица. Зар се тај дотични »књижевник« Фарисеј није питао, хоће ли на онај начин моћи постићи своју гадну цијељ, употребљавајући онаке сокачке и безобразне ријечи, разјашњавајући историјске догађаје својијем безобразнијем лажима; зар он мисли да ће моћи, с једном књигом, у којој је свака пета ријеч једна гнусна ријеч, и у којој једна страница побија другу, у којој каже на једном мјесту, да г. министар Калај иде против наше православне вјере и српске народности, а двије странице касније се чуди нашијем депутатима, што су незадовољни; зар он мисли, да ће с таком књигом и осумњичити наше депутате. За паре млатећи својом безобразном језичином; зар он мисли да је с овом књигом добро послужио своме господару? Дођи опет натраг, Иване Ивановић (или како ли те зову) у Бању Луку, гдје си заједно емигрирао са Машом Врбицом, дођи у Херцеговину и Босну и види, како пламте твоје крваве слике и како њихов пепео сада разноси сјевер; дођи и увјери се у твој велики успјех; дођи и види, треба ли ти још обећане свеске писати.

ДОПИСИ.

Будимпешта 19. септ. (Са „Кола Младих Срба“.) Вели се, да сваки добар домаћин крајем године прегледа свој рад, сав приход и сав расход, па се према томе равна у будуће, да би му опстанак био обезбеђен. На таковог домаћина личи рад синоћне скупштине „Кола Младих Срба“, која је имала, да прегледи рад прошле године, да га оцени и прими, да прими управу из руку досадањих часника и да је повери новима, по заслузи. О самом раду ће говорити извештај, који ће се за кратко време штампати, а ми овом приликом наглашавамо, да се прошлогодишњи успех има приписати највише г. Милошу Бокшану, правнику, који је својом енергијом истргао друштво из мртвила, изравнао разне несугласице и тим уништио једину зачкољицу у напредном раду овог друштва. „Коло“ је решило, да му се ода достојна пошта, да му заслуге уведе у записник и да му се истави писмена захвалница. По обичају изабрана је нова управа. Председник: Лазар Марковић, медецинар, потпредседник: Владислав Димитријевић, свр. богослев, први тајник: Стеван Тишма, медецинар, други тајник: Миливој Ма-

тић, техничар. Благајник: Ђура Малаћ, књиговођа. Књижничар: Васа Јаникијевић, филозоф. Друштво се нада, да ће крајем године, кад буде прегледало рад часника, као оно добар домаћин, имати прилике, да ода свакоме лепо признање. **Б-о.**

Даљ, септембра. Дође нам до руку 94. број „Браника“ од о. г. и у њему прочитамо „Јавну захвалност“ „Српског ратарског читаоничког друштва“ др. Милану Максимовићу. Познавалац наших прилика и овдашњег властелинства па с њиме и дра Максимовића мора се хтео не хтео насмејати оном кађењу у захвали. Та већ сам завршетак захвале да др. Максимовић „своју праву хришћанску љубав према овдашњем доста већ искушаном и политички заваћеном народу делотворно засведочује“ (!!), одају сочинитеља те захвале. А боље би било дотичн ме да се више бави својим послом, него што баш он води коло у том политичком сплеткарењу.

Право је да и потање изнесемо та „дела милости телесне“ која др. Максимовић „чини“ овдашњем становишту: да би се показао захвалан својим бирачима, приредио је на годину дана после избора два мајалеса, на којима је источио два хекта вина, 30 кила рибе, два јагњета и четир хлеба. А сву ову част потрошише властеоски кочијаши, даљски православни душепопечитељи, нешто деце и 12 ратара Осим овог доброчинства допушта онима из циганске мале да носе кући кору која са дрва отпада, а пред двором стоји, те би је слуге морале чистити одатле. Још је и о Божићу поделио међу неколицину до 15 фор. а затим дао увек капију закључати кад у Даљ дође, да му не би сиротиња досађивала. Он је скроман и неће да се надмеће са суседним иноверним властелинством, које је делило сиротињи без разлике вере, брашна у вредности на хиљаде. Но кад је дотични већ писао захвалу др. Максимовићу требао је поменути и друге његове врлине, те би се бар дознало, да он уме пред областима овај народ црнити и посредно га пријављивати због увоза ране, да би га власти могле оглобити. Уз то да уме при потраживању десетка од пре 30 година звати на рочиште у Осек и оне који су десетак уплатили, те да им тако прави и путна трошка. Уме он још уз помоћ свога старца патријарха Георгија, да ради и на томе, да се земљорадничка задруга која се овде почела оснивати, у самом зачетку угуши и осујети. Уме он још много што шта, ал све на пакост и штету овдашњег народа. Па нека му они који сваком за свој интерес каде, а жељни су рибије чорбе и паприкаша, и од сад поје славопоје, а ми ето рекосмо како стоје ствари. А не треба ништа више да додамо него само то: да Господ њему у такој мери помаже, као што он овај народ помаже, па би обро бостан одавно!

Више даљских ратара.

У патријаршији...

У патријаршеском двору све се живо ужурбало. Послужитељи трче на све стране, гурају се, вичу и спремају. Његова Светост дочекује унуке и хоће да му је све лепо. Тако и треба! У томе се појави на вратима ловац Његове Светости и понизно рече:

— Нека жена чека у ходнику и хоће Вашу Светост нешто да замоли?

— Каква је то жена?

— Каже да је сирота удовица, попадија са четворо нејаке дечице и хоће Вашу Светост да замоли за малу милостињу.

— Шта?...

— Милостињу...

— Какву милостињу? Зар не зна, да нема фондова за давање милостиње, а ја јој богме не могу ништа дати, јер и онако морам много да дајем онима... Иди, реци јој, да ја без молбе никога не примам, нека поднесе молбеницу па ће добити — решење.

За мало после овог разговора стаде Његова Светост на прозор те погледа напоље. И виде жену у црном оделу, како стоји оборене главе крај двора и лије горке сузе. Дозове свог ловца и пита га:

— Каква је оно жена?

— То је попадија.

— Каква попадија?

— Та она попадија, која дође мало час да иште милостиње...

— Одмах јој нареди, нека одлази. Гле сад! Колико кука. Мислиће свет да сам јој одрезао и уши и нос. Где пише да ја морам давати.

И сиђе са прозора, а ловац изађе напоље али не имађаше срца да отера ону сироту. А она је плакала и плакала..

Оне сузе што капљу око патријарева двора отићи ће једаред Богу на истину, јер нема ко да их убрише **К.**

Вести из места и са стране.

Вршачки епископ неће да иде у цркву. О овој ствари ми смо проговорили већ у два три маха. Сад доносимо шта о томе пише вршачка „Будућност“, лист који је стајао врло близу вршачком епископу, па му је и сад близу. Тај лист пише: „Кад је оно о овогодишњим Духовима сулудасти Мита Поповић-Фогораш напао на г. епископа Гаврила, изјавио је г. епископ истог дана о служби божјој пред сакупљеним побожним народом; да више никад неће у Вршцу служити службу. До данас је г. епископ одржао своје очитовање и није прешао прага црквеног. Неким безазленим грађанима дало се то на жао, да владика не долази у цркву и да се на њих срди — договоре се међу собом, да оду владици и да га — одерде. Вожд депутације и генерални говорник био је г. Никола Балашевић, који се, мимогред буди речено у доколици бави са стихотворенијем. Кажу, да је предводитељ исте депутације г. Балашевић страшно беседио, па додају чак и то, да је у свом „песничком“ заносу изговорио многе речи, које нико није могао разумети. На говор г. Балашевића одговорио је г. епископ ово: „Идите својим кућама и реците браћи својој, да ја остајем при својој речи. Па не само то, него ја радим на томе, да се епископска столица премести из Вршца у друго место. Мене ваши листићи грде и нападају, а ви то све трпите и не марите за то.“ — Ми не знамо како је до ове депутације дошло; с тога најстрожије осуђујем овај поступак и најсвечаније се ограђујемо против тога, да неколицина извесних људи у име читавог грађанства оно раде и чине, нашто овлаштења немају. Ко је овластио г. Балашевића и његове другове? Ако је овомесном грађанству стало до тога да изашље депутацију епископу, то ће оно учинити онако, како то вршачком грађанству и доликује. Оно што је Никола Балашевић својим друштвом учинио — нас се не тиче. Али од г. епископа изговорене речи, тичу се нас. Дакле зато, што је сулудасти Мита Поповић-Фогораш у свом лудилу и беснилу хтео напасти г. епископа, приписује г. епископ кривицу читавом овомесном грађанству и чини га одговорним за дела једног сумануног човека? По таковој лоћици одговорна је Италија за недело убијце Лученија? Лучени је Талијан, а дело је извршно на швајцарском земљишту!? Верујемо да г. епископа све то боле; верујемо и у то, да ће време све изменити и да ће све на боље поћи — само треба радити на томе, да се што пре до опћег споразума дође. И тада неће потребно бити, да паства свога архипастира у цркву зове. Ми ово донесмо, да се види, како је истинита она вест, што ју донесмо о епископу вршачком. Узјогунио се и неће у цркву. И зар томе нема лека? Зар нема никога да га позове на дужност његову? Него зар да чекамо да то време измени?! Ако му је догрдило да служи и иде у цркву, нека иде опет за ишпана као што је и био, па мирна и Бачка и Банат.

Једна вредна Српкиња. Пишу нам из Будимпеште: Крајем прошле недеље разнеше жалосну вест по пештанском Српству, да је Тинка Петровић рођ. Касапиновић преминула. Вест је била тим жалоснија, што је покојница била велика Српкиња. Заузимала се код женскиња за свако родољубиво дело, омладину је задужила својим суделовањем, а кад је била најближе својем идеалу, да оснује у Пешти Српску женску задругу, оте је смрт из круга својих милих. Лака јој црна земља!

Грозан случај у Загребу. Пишу нам из Загреба: „Ако ни у чему а оно бар у шкандалозној кроници може се наш лепи Загреб мерити са велеградским животом, у стилу западњачких великих градова. Редак је тај град, који саразмерно даје већи проценат ванбрачне деце Загреба, јер ако је веровати статистичким податцима на стототину новорођених у години дана 54 су ванбрачних. Кад овом рачуну ванбрачне деце додате и онај непознати број потајног изметања, онда вам не треба бољег доказа, да овај град гигантски напредује па чак и надмашује многе градове светскога значаја.

Из ове шкандалозне кронике вољан сам овом приликом да вам прикажем један трагичан догађај, који је пре неколико дана потресао жалошћу цео Загреб, а о коме, Бог ће знати из којих разлога, загребачки листови као заливени ћуте. Прећута ћу овом приликом и име онога неваљалца, који је петнајесто годишње дете довео дотле, да је морало попити отров, те тако једну честиту породицу у црно завио. О завођачу се прича, да је са првом женом тако рђаво живео да се најзад морала отровати. Веле, да је дотерао и своју слушкињу дотле, да се једног дана у подруму обесила.

По смрти прве жене он некако поче облетати око овога петнајесто годишњег девојчета, те јој завртати памет, докле је није у своје вигове уплео. После неког времена ожени се са другом женском, а ово девојче оста на цедилу, а што је још горе и у благословеноме стању. Но он и као жењен није прекидао односа са девојчетом, а ово опет кад је видело да нема никаковог часног излаза осим смрти попије отров и тако у највећим мукама издане.

Како се у Загребу прича, девојче је, у очи смрти неким другарицама казала: „сутра ће се сјединити две душе, које се љубе“. — Из тога изводе да је тровање било у споразуму са завођачем и да је и он требао да се истога сата као и она отује. Откуда је она отров набавила то се не зна, али је њено тровање за чудо слично са тровањем прве жене овога несретника. И ова се као и она отровала сисајући кроза цев карболну киселину.

Но када би сва ова нагађања отпала, сам онај један факат, да је један неваљалац, који је уз то неких 19 год. старији од овог девојчета, ушао у једну честиту породицу, обешчастио јој име и једног јој члана у гроб отерао, то би било довољно за бар јавну штампу, као најпозванију заштитницу јавнога морала, да о овоме гадноме делу ма шта проговори. Али јавна штампа хрватска као да има са свим других појмова о моралу. Она је преко овога жалосног и гнусног догађаја као заливена ћутке прешла. Ни једне речи, ни једнога слова није нашла да осуди овај поступак. Па не само штампа, него ни полиција, која би могла бар у толико трагати, да буде на чисто, како је девојка дошла до отрова и да у то самоубијство није уплетена и туђа рука, ни полиција није предузела ништа.

Онога дана, када је ова девојчица била сахрањивана, ја сам видео овога неваљца како хода улицом са једним човеком. И шта мислите? На лицу не само да му нисам опазио ни трага од какове гриже, већ на против, он се са пратиоцем разговарао и од срца смејао. Згнушао сам се.

Тринајсти апостол и иришка мати божја. Пишу нам из Ирига: На нашој тако званој рибарској пијаци, већ од старијих времена, постоји један од фина мармор-камена крст, ког су иришки рибари подигли и св. еванђелисту Марку посветили. Крст овај беше временом јако оронуо, те се нађе побожна душа, гђа Александра удова Кој адиновић-Биорац, да га даде о своме трошку из нова оправити. Овај посао буде поверен једном младом сликару, сину иришком, питомцу петроградске сликарске академије, уз наплату од 200 фор.

Име, или барем презиме, овога младога сликара ми ћемо од јавности поштедити, рећи ћемо о њему само толико, да је испрва био берберин. Наши грађани, који су навикнути, да се из њиове средине рађају и произлазе научењаци и вештаци, одобрили су поступак Васин но су га разним његовим потребама и потпомагали, и неслутећи, да ће им се ово младо Српче у сликарству толико извеџбати и усавршити, да ће кадар бити чак и тринајстог апостола изумети.

Чујмо даље како је то све било.

Кад је Васа посао хтео започети, он је пре свега око крста шатор разапео, и тако под шатором радио, како би се израда што већим љубопитством исчекивала, и кад се шатор-завеса скинула буде, да би се радознао свет што већма његовој вештини задивио.

Али се то младо сликарче у овој нади љуто преварило. Јер, кад је Васа по свршеном послу шатор-завесу скинуо и његово ремек-дело на видик дошло, радознали народ се је већином око крста окупио био, али, у место да се је сликарској вештини задивио, он се згрозио, јер кад је на једној страни крста икону духовску угледао, опазио је међу апостолима, једног са свим новог апостола, дакле апостола тринајстог. А знате л' који беше тај тринајсти апостол? Ни који други но главом иришки поп Васа Николајевић. И ако је на крсту, доста ругобе то ипак наш млади сликар можда свога будућега века, неће ни чији лик тако добро погодити као што је погодио лик поп Васин, и лик оне девојке иришкиње, која треба да преставља матер божју. Зли језици, не само да говоре, него има живих сведока, који су очима својим гледали, кад је сликар фотографију поп Васину пред собом држао, и са ње лик и обличје његово скидао и на крст преносио, те тако новог дакле тринајстог апостола створио. Истим начином постала је на крсту и мати божја.

Сме ли то бити? Ми знамо да се сликари служе за своје ликове живим људима. Али кад је о иконама реч и то и иконама једног малог места, сме ли сликар узети баш из тог места, свима познате личности за прегледање?! Заиста то није требао чинити. Јер свет у Иригу листом сматра, да са таким иконама убија у народу верски осећај? Те свете иконе и часне крстове народ целива, пред њима се крсти, клања и метанише, па зар то да чинимо и пред грешним ликом поп Васиним. Само је још фалило, да је сликар њега насликао и његове мироносице, па би онда шкандал и саблазан врхунац достигао. Из поштовања према невиној девојци и њезиним уваженим родитељима, према девојци, која нам ликом својим на крсту матер божју замењује, не ћемо јој овде име спомињати, а сликар Васу упућујемо, да и нову матер божју, и тринајстог апостола, што пре са крста скида односно брише, јер се и сувише затрчао.

„Тајни листови из Бизмаркове историје“ У тој својој књизи износи Буш међу осталим и шта је руководило Бизмарка, да склопи немачко-аустријски савез. Бизмарк је о томе сам причао ово: „У оно доба (1879.) био сам врло узнемирен због Русије и бојао сам се савеза између ње и Аустро-Угарске, коме би се и Французи придружили. У последње време Руси су нам опора писма писали и претили у случају, ако ми не би потпомагали њихову политику на истоку. Ја замишљах себи, да они не би смели овако поступити с нами, кад не би сигурно рачунали на пријатељство Аустро-Угарске. Тешким срцем отпутовао сам у Гаштајн, а када је и Андраши тамо дошао, једва сам чекао да чујем шта ће он рећи. Ја нисам могао доћи до никаква споразума са Русијом. Тада сам му изнео моју замисао, коју је Андраши одмах усвојио, хоћу рећи, он је био за савез, али не за уставоправан. О томе није хтео ништа да чује, а нарочито није хтео да се износи на јавност;... у свему осталом сложио се Андраши са мном а владар у Бечу, нагињао је још већма том савезу. Но наш цар није био за то. Изнео је најтеже разлоге и хтео је добро отаџбине да жртвује на олтар пријатељства за Русију... Једва једном да је попустио, и врло званично пристао је на савез. Тек што сам леђа окренуо, издао је цар више налога, који се противили том плану, и ја сам био приморан, да пошљем к њему Штолберга, да га овај опет задобије за савез“. Ми износимо поједине важније и занимљивије одељке из ове Бушове књиге, примећујући, да ће мо се вратити једном и проговорити о целини њеној.

Затворен поп. У Чонграду се десио ових дана жалостан случај, који је још много горих и тежих последица имати могао. Пре него што опишемо овај догађај, морамо споменути, да је доиста врло чудновато и непојмљиво, од куда се полиција сме мешати у унутарње чисто црквене ствари, без дозволе више компетентне власти. Ствар је у овоме: Полиција је затворила тамошњег свештеника Атуна Хеђи заједно са 17 најугледнијих чонградских грађана. Узрок овоме затвору још није са свим расветљен али без сумње стоји у свези са сукобом који је имао свештеник Хеђи са вацким владиком Константином Шустером. Антон Хеђи свргнут је са свога свештеничког места од вацког владике, али од више консисторије у Грацу опет повраћен. Владика Шустер учинио је призив на папу против ове консисторијалне пресуде, но папа је потврдио пресуду више консисторије. У пркос папиној потврди свештеник Хеђи никако није повраћен од владике на своје место. У понедељак после подне упути се он са 10 најугледнијих чонградских грађана парохијалном дому. Када је служинчад видила да он долази, забравили су врата, на што Хеђи да дозвати шлосера и врата отворити. Међу тим је јављено о овоме солгабирову, који је одмах телеграфисао по жандаре из Сентеша. Известио је уједно о овоме догађају жупана, владику и сегедински суд. Из Сентеша дошли су одмах у Чонград 12 жандара на коњу, који појачани још са 8 месних полицаја, опколише одмах парохијалан дом. Долазак жандара је наравно сакупио одмах множину народа. Заповедник жандарски тражио је од народа, да се разиђе, али му је одговорено, прво нека се уклони он са својим момцима Жандарски заповедник нареди момцима да се спреме и пушчане цеви устремише се на народ. Но овај и сад не узмаче, већ се шта више показивао вољан, да јуриша на жандаре, који стојаху готови да проспу на њега пушчану ватру. Када жандари ово видеше, повукоше се до парохијалног дома и тамо су стајали са запетим пушкама све до 9 сати у вече, у то време поче се народ разилазити. А жандари тек око 2 сата после поноћи уђоше у парохијални дом, уапсише свештеника Хеђи и 10 грађана, што код њега беху. Одмах их коли отправише у Сентеш а сутра дан у Сегедин. Жандармерија је осим тога уапсила још 7 грађана и отправила лађом у Сегедин. Из Сегедина јављају званично још ово: Због проневере оптужени чонградски свештеник Антон Хеђи предан је сегединском суду, праћен од два жандара са голим бајунетима. Силан свет, који си шетао улицом, којом су два жандара са голим бајунетима пратила Хеђија у потпуном свештеничком оделу, беше врло изненађен. Против Хеђија морало се за то насилно поступити, што није хтео да се одазове судском позиву.

Сатови што говоре. У Швајцарској праве сатове, што говоре. Џепни сатови, ако притиснемо на једно дугме, вичу гласно и разговетно колико је сати, а будилници су тако направљени, да у одређено време кад будилник одзвони, чују се гласи: „Шест сати је, устај!“ Има још будилника који додају: „Да ниси заспао по ново!“ Ово није шала, сатови се ти доиста праве у великој количини и скорим ће се продавати свугде. Речи отуда постају, што се у сатове међу мале жице од вулканизиране гуме, на којима су изрезане речи заједно са сатовима у које треба да говоре.

Најновије вести.

Што се време више ближи о решавању поравнања, то мађарски министри све више попуштају. Министар финансија Лукач изјавио је ни мање ни више, већ да ће Угарска самостално радити, ако би се опструкција у Аустрији продужила. Да, радиће на своју руку али тако, да слободна трговина између Аустрије и Угарске остане и на даље. То пак значи ни мање ни више већ економска самосталност при заједничкој царини (?!)

ИЗ НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ.

Правила
СРПСКЕ НОВОСАДСКЕ ЦИПЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ
(КАО ЗАДРУГА).

(Свршетак).

IX. Радионица.

Чл. 55. Задруга ће се старати да увек има удобну радионицу и да се у њој одржава чистота.

Чл. 56. О реду и раду у радионици управни одбор, прописаће нарочити правилник.

X. Стовариште и филијал.

Чл. 57. Уз радионицу ће задруга имати своје стовариште свих израђених предмета.

Ово стовариште може бити и одвојено од радионице.

Чл. 58. Задруга ће по могућству отварати филијале за распродају својих предмета.

XI. О казнама.

Чл. 59. За неуредност, непослушност и немарљиво вршење дужности, задругари оба реда могу бити кажњени:

а; опоменом

б; укором

в; новчаном казном од 1—15 дана зараде; и

г; искључењем из задруге.

Прву казну изриче управник задруге, другу и трећу управни одбор, а четврту скупштина задругара на предлог управног одбора.

Приликом искључивања задругара из задруге, на скупштини се решава тајним гласањем, без дебате.

XII. О подели добити.

Чл. 60. Од чисте годишње добити задругине иде пре свега један део у резервни фонд. Скупштина ће одредити колики да буде тај део, али он не може бити мањи од 10 % чисте добити, све дотле, док резервни фонд не нарасте до половине своте, коју износе удели задругара.

Преостатак чисте добити поделиће скупштина према уделу својих задругара, али може одредити и награду органима својима.

Чл. 61. За трајања задруге не може се делити резервни фонд.

XIII. Измена правила.

Чл. 62. Правила ова може изменити или допунити само главна скупштина и то са већином од две трећине присутних гласова.

Чл. 63. Позивнице за главну скупштину, на којој се решава о изменама правила, као и о престанку задруге морају се разаслати задругарима бар 4 недеље пре главне скупштине и бити истављене на столу, односно радионици, задругиној.

Предмет саветовања има се нарочито назначити у позивници.

XIV. Општа опредељења.

Чл. 64. Објаве задруге имају се прилепити на радионици задруге, ван кад се тиче сазива главне скупштине, тад се позивнице морају задругарима лично доставити. (Чл 63.)

Чл. 65. Пословна година почиње 1. јануара по новом календару.

XV. О преставку задруге.

Чл. 66. Задруга престаје:

1. Кад истече време прописано овим правилима.
2. Кад задруга падне под стечај.
3. Кад то закључи пре времена, главна скупштина.

Но у овом последњем случају потребан је пристанак од бар три четвртине свију редовних задругара.

XVI. Примирителан суд.

Спорови који настају међу појединим задругарима у задружним стварима, решава примирителан суд.

Против решења тог суда, нема приговора.

*

Исправак. Иза чланка 17. који говори о правима задругара случајно је изостала ова одредба, коју треба уметнути на прво место:

Задругари имају права захтевати, да према својој телесној и занатлијској способности добију од задруге рада, и да им се одреди утаначена недељна плата или награда од комада.

На крају саопштавамо угледа ради „Правилник“ једне већ' постојеће српске задруге.

* * *

Правилник.

Да би се у задрузи одржавао примеран ред и поредак и да би се послови у задрузи што боље отправљали, оснивачи, споразумно међу собом, прописују овај правилник, према коме ће се сви задругари, а и остали персонал задруге управљати. У противном, ако се који од задругара не би придржавао овог правилника, над њим ће се најстроже применити одредба члана задругиних правила о казнама, исто тако, најстроже ће се применити над раденицима, као и над ученицима, за непослушност и неуредност, оне казне, које су овим правилником прописане.

I. ОДЕЉАК.

О задругама.

Члан 1. Сваки члан задруге, како редован тако и привремени, док је задругар, мора се пристојно понашати; не сме се одавати никаквим пороцима, као: пијанству, коцкању, и у опште разврантом животу. Он мора служити за пример осталим занатлијама.

Члан 2. Ни један члан задруге, како редовни тако и привремени, док траје радно време у радионицама а то је — часова дневно — не сме се нигде од свог посла удаљавати, ван ако буде од стране управе на друго место по дужности одређен. Но у том случају, како при поласку, тако и при повратку, има се јавити управнику, односно његовом заступнику.

Члан 3. Чланови задруге, оба реда, дужни су:

а) приљежно и на време отправљати послове, на које буду одређени;

б) поучавати ученике у раду и пазити на њихово понашање како при раду, тако и ван радног времена, и о свакој неуредности у вршењу дужности или непослушности ученичкој известити управника, који ће даље по надлежности поступити.

Члан 4. Ако се десе какве несугласице или заћевице, ма то и личне, између чланова задруге оба реда, они су дужни, да се за расправљање истих обрате управнику односно управном одбору.

Управник, односно управни одбор, дужан је, ако су несугласице или заћевице од мање вредности, расправити или измирити обе стране; а ако су од веће, казнити страну која је крива по задругиним правилима.

Члан 5. Редовни задругари, ако примете какве неправилности или злоупотребе у раду ма кога члана задруге, дужни су то одмах доставити писмено управном односно надзорном одбору.

Ако ко год од задругара не би то учинио, већ шта више опорочавао било задругу било поједине чланове њене по јавним местима или код појединих људи, управа ће га, на основу прибављених доказа, казнити по задружним правилима.

Редовни чланови дужни су бити дневни повереници у задрузи редом сваки по један дан.

Дужности дневног повереника ове су:

а) да даје сигнал почетку и свршетку рада;

б) да пази на ученике и да води ред међу њима у опште!

в) да у одсуству управника врши све дужности, које би му управник поверио;

г) да строго води рачуна о доласку и одласку како задругара, тако и помоћника и осталих радника;

д) да се за време повереништва не удаљава из круга радње;

ђ) да се за време док је повереник пристојно понаша и сваку неправилност, коју примети, доставља управнику;

е) да пази, да се у радионици одржава примерна чистоћа и да се не би десио какав случај, који би произвео штету задрузи;

ж) да строго пази, да се из радионице ништа не изнесе без надлежног знања;

з) одговоран је за сваку неуредност и штету, која се његовом непажњом деси за време док је повереник.

Члан 7. Редовни задругар, који би ради војене обвезе морао одсуствовати од своје дужности у задрузи највише за време од месец дана, имаће за време одсуства потпуну своју одређену плату. Који пак мора ради војне обвезе одсуствовати више од месец дана, томе ће се за време одсуства издавати месечно 10 — форината.

Члан 9. Сваки редовни члан задруге, који не би присуствовао задругиним скупштинама, било редовним или ванредним, као и часници оба одбора, који на позив председника не присуствују одборским седницама, а свој изостанак не оправдају, казниће се по задругиним правилима.

Члан 10. Ако се коме члану задруге редовном или привременом укаже потреба, да мора одсуствовати од дужности у задрузи на дуже време, он је дужан обратити се за одсуство писменом молбом управном одбору, а за тим ће се у заједничкој седници решити, одобрава ли се тражено одсуство или не.

(Свршиће се).

Званичне забелешке будимпештанске берзе

7. (19.) септембра 1898.

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81, цене од 100 килограма од 8 ф. 95 н. до 9 ф. 50 нов.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81 цена од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — н.; нова од 8 ф. 95 н. до 9 ф. 50 н. пештанска, стара, каквоћа по хект. од 75 до 8', цена од 100 килгр. од — ф. — н. до — ф. — нов. нова од 9 ф. 15 н. до 9 ф. 70 н.; бачка, стара какв. по хкл. од 75 до 81, цена од 100 кгр. од — ф. — н до — ф. — н. нова од 9 ф. 25 н до 9 ф. 50 н.

Раж, нова, прве врсте, каквоћа по хектолитру од 70 до 72, цена од 100 кг. од 7 ф. 25 н. до 7 ф. 30 н.: друге врсте, каквоћа по хектолитру од 70 од 72 цена од 100 кг. од 7 ф. 15 н. до 7 ф. 20 нв.

Јечам, нови, за пићу, каквоћа по хкл. од 60 до 62 цена од 100 кгр. од 5 ф. 45 н. до 5 фр. 90 нов.; за печиво, какв. по хл. од 62 до 64, цена 6 фор. 25 н. до 6 ф 80 н.; за пиваре, каквоћа по хектолитру од 64 до 66, нова 7 ф. 30 н до 8 ф 20 н.

Зобнова, каквоћа по хектолитру од 39 до 41 цена од 100 кгр. од 5 ф. 60 н. до 5 ф. 90 нов.

Кукуруз стари, банатски, какв. по хл, од — до —, цена од 100 кгр. од 5 ф. 30 н. до 5 фор. 35 н. остали, каквоћа по хкл. од — до —, цена од 5 ф 25 н. до 5 ф. 30 н

Репица, каквоћа по хектолитру цена од 100 кгр. од 12 ф. 25 н. до 12 ф. 75 н.

Проја, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од — ф. — н. до — ф. — н.

Маст, 100 кгр. 64 ф. — н. до 64 ф. 50 н.

Сланина, 100 кгр. 57 ф. — н.; сушена 63 ф. — н.

Шљиве, босанске 100 кгр. од 9 фр. — н. до 18 фор. 50 н.; славонске 100 кгр. 14 ф. 50 н. до 15 ф. — н.

За пренос робе на лађама плаћа се до Будимпеште од 100 килограма по Дунаву: од Панчева од 27 нов. до 29 нов. од Новог Сада од 23 нов. до 25 н. од Бездана од 15 н. до 19 н.; по Тиси: од Сегедина од 29 н. до 31 н. од Сенте од 27 н. до 29 н. од Титела од 15 н. до 26 н.; по Сави: од Митровице од — н. до — н.; по Бегеју: од Темишвара од 31 н. до 33 н. од Вел. Бечкерека од 20 н. до 32 нов.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

7. (19.) септембра 1898.

Дуката	5 ф. 69 н.
Наполеондори (20 франака)	9 ф. 51 н
Угарска златна рента	120 ф. — н.
Угарска круна рента	90 ф. — н.
Аустријска златна рента	121 ф. — н.
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	58 ф. 82 н

Преглед трговине у прошлој недељи.

Петролеј: фијуманско-амерички петролеј 21 ф. 50 н. фијуманско-руски петролеј 17 ф. 50 н. салонски, оршавски петролеј 16 ф. — н., кроншатски петролеј 14 ф. 50 н., све од 100 кил. нето са 20 проц. таре са бурадима, царина се узима у Будимпешти; угарски петролеј са три крста 17 ф. 75 н., са два крста — ф. — н. нето од 100 кил., нето тара инклузиве Барел аб Будимпешта.

Шећер: Прва врста 37 ф. — н., шећер на коцке 38 ф. — н., лошији 36 ф. — н. франко у Будимпешти. Све од 100 кил.

Вуна: летња 64—65 ф., боља роба 90—93 ф., зимска 90—93 ф., бела летња — — — ф., лошија бачка 85—90 ф., бачка без мане — — — ф., цигаја 86—90 фор. Све од 100 клгр

Трговина.

НОВИ САД, 10. септембра. Пшеница прве каквоће фор. 8·30—40 н. Пшеница средња ф. 8.10 ——— н. Пшеница лакша роба ф. 7 80—8 ф. Наполица фор. 7 40—— н. Јечам нови ф. 4·80—90 н Зоб ф. 4·80—5 ф. Кукуруз у зрну ф. 4·70—80 н. Маст 68 фор. Сланина сува 68 фор. дебела паљена 70 фор Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	51—52 нов.
„ средњи .	49—50 нов.
„ лаки . . .	45—48 нов.

Све од 1 килограма.

Теоци .	30-34—— нов. по клгр.
Јагњци	— — фор. по пару.
Овци .	8—16 фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

10. септембра било је	0·82 мет.
11. септембра било је	0 79 мет

*

БЕЧ, 20. септ. п. рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 10008 к., дошло је 4304 ком. млађе врсте, 4968 комада угојених мађ. соја — Свега 9272 комада дотерано.

Трговина је била трома.

Продало се:

Прима роба	47—48 н.	изнимно — н.
Средња „	45—46 н.	
Сремска „	45—46 н.	
Назимад „	43—50 н.	

Цена је сланини 57—— ф.

„ „ масти 54—— ф. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На јучерашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 5898 комада, од којих беше 3760 угојених и 2138 ком. мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима — — —	39—41 нов.
Славоније — — — — —	33—36 „
Мађарске прима — — —	35—37 „
Средње — — — — —	28—31 „
Бикови немачки прима —	30—34 „
Бикови немачки слабији —	28—31 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

НА КЊИГУ

Из области духова или живот после смрти

ИСТИНИТИ ДОГАЂАЈ

која ће скорим из штампе изићи. Ова књига садржи теорију у српској књижевности још врло мало познату, она расправља на основу ориг. записника спиритистичких Сеанса бесмртност износи светило као и таму душе човечје на видело, она је луча која ће светлошћу својом многу таму да разбије и у неколико да нас упозна са највишом силом света!

Цена је књизи 50 новч. Скупљачи добијају за сваки скупљени 5 ком. један бесплатно поштом франкирано. Новци нека се шиљу мени.

Нови Сад, 6. септембра 1898.

Сима Станојевић,
писац.

✝

Јулка Акимовић и Терезија Константиновић јављају у име своје и свију сродника тужну и прежалосну вест, да им се нигда незаборављени брат

ДР. ЂОКА МИЛОСАВЉЕВИЋ

адвокат и представник сл. кр вароши Вршца

данас 7. (19.) септембра у 9 сати ујутру у 66. години свога живота, након кратког боловања у вечност преселио

Тело милог нам покојника биће опојано сутра 8. (20.) септембра о. г. у ½5 часова по подне у саборној цркви, а по том предаће се матери земљи.

Мир пепелу његовом!

У Вршцу 7. (19.) септ. 1898.

ОГЛАСИ.

ШПЕЦЕРАЈСКА И ДЕЛИКАТЕСА ТРГОВИНА

СВЕТОЛИК Ј. ЂУРИШИЋ

У РУМИ

потребује једног старијег помоћника који осим српског и немачког језика и мађарски потпуно говори. Ступање одма. 463 3 3

ОГЛАС.

Српска православна црквена општина митровачка издаје од 1. новембра 1898. по нов. кал. своју **кафану** са ресторацијом у **српскоме дому** на три — евентуално и више година заједно са свим нужним намештајем и билијаром, станом за гостионичара и другим побочним одајама под најам.

Кафана и ресторација је на најлепшем месту у граду, у непосредној близини градскога парка, — а уз исту је и велика позоришна дворана, где се позоришне претставе дају, а и друге се забаве у истој приређују.

Зграда је цела електриком осветљена.

Рефлектанти нека се изволе најдуже до 30. септембра т. г. на потписано председништво обратити, где ће се и ближи увјети сазнати.

У **Митровици** 17. (29.) јула 1898.

Председник:

Влада Марковић, перовођа. **Ћира Милекић,**

377 3—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ЂУРЕ СТА�ЈИЋА

У РУМИ

потребује млађег помоћника који одма у радњу ступити може. 1-1 464

МАНУФАКТУРНА, ШПЕЦЕРАЈСКА И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНА

МИТЕ БЕЖАНОВА

У СТАРОМ СТАПАРУ

потребује из добре куће једног шегрта, који може одма ступити. 459 1 3

За моју шпецерајску и мешовиту трговину требам

ЈЕДНОГ МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА и једног шегрта.

Ступити могу одма.

ПАЈЕ АРСЕНИЋА СИН

1-1 466 у Илоку.

За галантеријско-кратко-плетене,

И ПОМОДНЕ РОБЕ ОДЕЉЕЊЕ

требам **ПОМОЋНИКА** појаве симпатичне а жива кретања, добра продавца и стручњака. Који се осећа способан а говори мађарски, немачки и словачки потпуно, нека упути своје оферте на сва три језика потписаном. Даље требам још једног практиканта који је виши који школски разред похађао или пак неко време у којој трговини пробавио.

A Kőbanyai nagy áruház
Bpesten
X. Ligéttér 3 sz.

1—3 465

СВЕТСКИ ПАТЕНТ

ХИГЕНСКЕ

АСБЕСТ-ПОЛОГОМ СТОПАЛЕ.

Нов проналазак, који је као проналазак дугогодишњих покушаја и великих напора познат један од најважнијих органа ногу стално здравом да одржи, нема транспирације, нема жуљева, нема тврдине, нема промразе, нема испаравања, нема знојења више, увек одбрањено од хладноће и влаге, после кратке употребе олакшање у ходу код онога, који снабде своје ципеле са др. Хеђеша патент-асбест-полог-стопалом.

Цена по пару 1 фор. 20 новч., за децу 60 нов. у коликој се мери овај полог употребљује, најбољи је доказ што је ц. и к. заједничка и кр. ул. домобранска војска 21.900 пари наручила, које је већ одпослато.

Пошиљка само са поузећем. Проспекте захвале и разјашњења бесплатно. **Општа абсентне робе фабрика Будим-Пешта VI. Sziv-utcza 18.**

Препродавцима уобичајени рабат. 148 24—50

На продају једино место у **Новом Саду** код **Кертес Мор-а** Mödlinger Schuhfabrik.

Купујте разредне лозове

У

БАНКАРСКОЈ РАДЊИ ХЕХТА

Будимпешта, Ferencziek-tere 6.

Вучење VI. разреда почиње 14. септембра а завршује се 13. октобра. **Главни згодитци** су: 600.000, 400.000, 200.000, 100.000 итд. круна. **Куповна цена целог лоза јесте:** 80 фор., пола лозе 40 фор., четвртине лозе 20 фор., а једне осмине лозе 10 фор.

7—8 449

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.